

Zprávy / Reports

Anthropedia *in spe* Vzniká první internetová *Encyklopedie antropologie*

JAN FILIPSKÝ¹, JAROSLAV MALINA²

¹ *Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i.,
oddělení Jižní Asie, Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8*

² *Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy
univerzity, Viničná 5, 603 00 Brno*

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně společně s odborníky z dalších univerzit a z Akademie věd České republiky zahajuje ambiciózní výzkumný projekt, první internetovou interaktivní *Encyklopedii antropologie*, která svým pojetím do jisté míry patří do kategorie informačních příruček typu Wikipedie, nejrozsáhlejší a nejpobulárnější internetové encyklopedie, respektive její předchůdkyně Nupedie. S těmito referenčními nástroji ji spojuje společná platforma (internet), interaktivita, možnost pravidelné aktualizace dat a bezplatný přístup pro každého uživatele. Zamýšlená encyklopedie vykazuje navíc řadu specifických rysů: záruku vysoké odborné úrovně představuje nejenom široké autorské zázemí, tvořené předními specialisty v antropologii a příbuzných oborech, ale i redakční rada opírající se o početný kolektiv recenzentů a konzultantů. Výchozí verze připravované „antropopedie“ bude v češtině, lze však počítat i s dalšími jazykovými verzemi.

Iniciátoři projektu představují svůj výzkumný záměr na webově stránce <http://anthrop.sci.muni.cz/page.yhtml?id=5> takto:

Encyklopedie antropologie
(první mezinárodní interaktivní encyklopedie antropologie)

Encyklopedie antropologie navazuje na *Antropologický slovník (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění) aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk*. Tento slovník byl publikován v roce 2009 (Brno: Akademické nakladatelství CERM, ISBN 978-80-7204-560-0; on-line verze je zdarma přístupná na adrese <http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/index.html>). Encyklopedie, podobně jako citovaný *Antropologický*

Obr. 1. Grafické logo Encyklopedie antropologie: Alois Mikulka, *Encyklopedie antropologie alias Eva & Adam*, 2010, tuš, papír, 90x90 mm.

Graphic logo of the Encyclopaedia of Anthropology: Alois Mikulka, *The Encyclopaedia of Anthropology alias Eve & Adam*, 2010, ink, paper, 90x90 mm.

slovník, respektuje fakt, že moderní antropologie je interdisciplinární, komparativní a holistický vědecký obor hledající odpovědi na základní otázky lidského rodu: „Odkud jsme? Jací jsme? Kam jdeme?“ Vychází z poznání, že lidé a lidská společenství, jejich vznik, vývoj a proměny jsou určovány navzájem se ovlivňujícími danostmi biologickými, medicínskými, psychologickými, sociálními, kulturními atd. Nezbytný v této vědecké disciplíně je proto celostní výzkum. Antropologie studuje biologickou variabilitu člověka, podobnosti a rozdíly ve vztahu k ostatním biologickým druhům (zejména našim nejbližším příbuzným – primátům). Zároveň zkoumá lokální sociokulturní varianty univerzálních struktur lidského myšlení a chování, jejich rozdílnosti a podobnosti v celém kontinuu vývoje i možného budoucího směřování.

Specifikem *Encyklopedie antropologie* je její originální koncepce, vymykající se všem obdobným pracím, které byly dosud na toto téma ve světě vydány. Programově je budována

Obr. 2. Sochařské logo Encyklopedie antropologie: Zdeněk Macháček, *Encyklopedie antropologie alias Prolnutí mužského a ženského principu v dialekticky protikladné jednotě*, 2010, mořená vrba, výška 96 cm.

Sculptural logo of the Encyclopaedia of Anthropology: Zdeněk Macháček, *The Encyclopaedia of Anthropology alias Blending of the Male and Female Principles in a Dialectical Unity of Opposites*, 2010, stained willow, height 96 cm.

jako integrální databáze poznatků, jichž bylo v oblasti věd o člověku, společnosti a kultuře dosaženo v kontextu vývoje antropologie a jejích subdisciplín, výzkumných metod, paradigmat a teorií. Na rozdíl od standardních anglosaských slovníků a encyklopedií rozšiřuje tematický záběr o oblast krásné literatury a výtvarného umění. Její součástí je komplexní řada hesel věnovaných oblasti umělecké kultury, kterou tradiční antropologie do značné míry opomíjela. Tuto encyklopedii lze tedy označit za příspěvek k rozvoji dosud málo celosvětově zpracované antropologie umění a k obohacení epistemologických základů obecné antropologie.

Druhým originálním specifickým Encyklopedie antropologie je její interaktivita a mezinárodní autorské zázemí: bude neustále doplňována o aktuální vědecké poznatky (autory hesel jsou nezdědka autoři nových objevů) a bude reagovat na kritické postřehy, náměty a podněty uživatelů.

Třetím originálním specifickým Encyklopedie antropologie je webová platforma „Nové objevy a výsledky“ (souměřitelná s oborovými časopisy mezinárodní úrovně) přinášející recenzované studie a zprávy o nejnovějších výzkumech a objevech v antropologii a příbuzných disciplínách.

Encyklopedie je určena studentům a badatelům v oblasti antropologie a „příbuzných“ disciplín (areálních studií, archeologie, biokulturologie, biologie, ekonomie, etnologie, filozofie, folkloristiky, genetiky, geologie, historie, kulturologie, lingvistiky, mediálních studií, medicíny, paleontologie, politologie, právních věd, psychologie, religionistiky, sexuologie, sociologie nebo teologie), učitelům a studentům středních i vysokých škol a širší veřejnosti.

Encyklopedie bude *ab initio* zdarma přístupná všem uživatelům internetu – to umožní naplňovat její smysl jako aktuálního vzdělávacího a vědeckovýzkumného nástroje. Encyklopedie bývají totiž po právu považovány za korektní informační příručky *par excellence*. Nad encyklopediemi lze ovšem rozjímat i jinak než ve zmíněném smyslu. Abecední uspořádání encyklopedií a slovníků nabízí lauréat Montovská „náhodná setkání“ („Je krásný ... jako náhodné setkání šicího stroje a deštníku na pitevním stole!“) nesouvisejících či odlišných objektů a myšlenek. Tak se vedle sebe klidně octne cedník, cech, celibát nebo Cellini někde u Cesty osmidílné ... a vznikají mnohá jiná překvapivá sousedství, podněcující fantazii, inspiraci, originalitu a tvořivost. Snad *Encyklopedie antropologie* bude plnit nejen roli příručky, ale i vize surrealistů či francouzského filozofa a literárního teoretika Rolanda Barthesa, jenž ve studii věnované Diderotově *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (Encyklopedie aneb výkladový slovník věd, umění a řemesel, 1751–1772) uvádí, „(...) že neexistuje ani jedna obrazová tabule v Encyklopedii, která by nebyla zdrojem mnohem silnějších vibrací, než jaké slibuje jejich sdělná funkce. Tyto jedinečné vibrace jsou vyvolány především úžasem“.

Generální editor: Jaroslav Malina – **Koeditor:** Jan Filipický
Výkonní editoři: Ivo Budil, Eduard Fuchs, Petr Hlaváček, Jan Jordán, Miloš Macholán, Tomáš Mořkovský, Lucie Olivová, František Ondráš, Svante Pääbo, Marie Pardyová, Janusz

Piontek, Ivo Pospíšil, Anna Putnová, Jiřina Relichová, Václav Soukup, Jiří Svoboda, Erik Trinkaus, Břetislav Vachala, Daniel Vaněk, Jiří Vorlíček

Výtvarný editor: Stáňa Bártová

Animace: Vít Všianský

Redakční rada, konzultanti, recenzenti: Martin Čuta, Andrea Grígelová, Jan Jordán, Josef Kolmaš, Miroslav Králík, Václav Páral, Barbora Půtová, Alena Řiháková, Martin Soukup, Josef Unger, Petra Urbanová *et alii*.

Akademické nakladatelství CERM, Brno – ISBN 978-80-7204-694-2

O realizaci *Encyklopedie antropologie*

se zasloužily laskavou duchovní a hmotnou podporou tyto instituce:

Generální partneři:

Nadace Universitas, Brno

Akademické nakladatelství CERM, Brno

Import Volkswagen Group s.r.o., Divize Volkswagen osobní vozy, Praha

Hlavní partneři:

Dopravní stavby, s.r.o., Brno-Líšeň

Fakulta technologická Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, Brno

Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého, Olomouc

Kontakt: PhDr. Jan Filipický, CSc., Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., oddělení Jižní Asie, Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8, e-mail: filipsky@orient.cas.cz

Kontakt: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Vinařská 5, 603 00 Brno, e-mail: jmalina@sci.muni.cz.

Anthropopedia *in spe* Launching the First Interactive Encyclopaedia of Anthropology

JAN FILIPSKÝ¹, JAROSLAV MALINA²

¹ *Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., oddělení Jižní Asie, Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8*

² *Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Vinařská 5, 603 00 Brno*

In a major undertaking, the Department of Anthropology of the Faculty of Science, Masaryk University, Brno, in collaboration with scholars from other universities and the Academy of Sciences of the Czech Republic, has launched an ambitious research project, the first-ever online interactive *Encyclopaedia of Anthropology*. Conceptually, it is – to some extent – akin

to the well-known Wikipedia, the largest and most popular general reference work on the internet, or rather its predecessor, Nupedia, in that it is a web-based, collaborative, free content, interactive and frequently updated resource open to anyone. These similarities apart, the projected “anthropopedia” distinguishes itself by several unique features. In particular, a devoted cadre of eminent specialists in their respective fields, touching upon anthropology, the science of man or the study of humanity, as well as an editorial board assisted by consultants and peer-reviewers will guarantee the validity of its scholarly content and academic eminence of individual entries, which will be periodically revised and updated to reflect the progress in scientific knowledge. Though the basic edition of the web encyclopaedia *in spe* will be in Czech, other language editions can be visualized, depending on the cadre of potential contributors and/or translators.

The blurb available at <http://anthrop.sci.muni.cz/page.yhtml?id=5> characterizes the creative initiative as follows:

The Encyclopaedia of Anthropology is conceived as a follow-up to *The Dictionary of Anthropology (with consideration of the history of literature and art) or What Every Human Should Know about Humans*. This dictionary was published in 2009 (Brno: Akademické nakladatelství CERM, ISBN 978-80-7204-560-0; the on-line version is available for free at <http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/index.html>). Like this dictionary, *The Encyclopaedia of Anthropology* respects the fact that modern anthropology is an interdisciplinary, comparative and holistic field of science seeking answers to fundamental questions relating to humankind: “Where do we come from? What are we like? Where are we heading?” This is based on the knowledge that people and human societies, their origins, developments and transformations are determined by the interrelationship of given facts in areas such as biology, medicine, psychology, society and culture. It is therefore essential in this scientific discipline to engage in holistic research. Anthropology studies the biological variability of humans – the similarities and differences in relation to other biological species (especially our closest relatives – primates). At the same time, it investigates the local socio-cultural variants of the universal structures of human thought and behaviour, their disparities and parallels within the whole continuum of development as well as possible future directions.

What is specific to *The Encyclopaedia of Anthropology* is its original concept, going beyond all other similar works which have been published on this topic anywhere in the world so far. Structurally, it has been designed as an integrated database of knowledge acquired in the fields of human, social and cultural sciences in the context of the development of anthropology and its sub-disciplines, research methods, paradigms and theories. In contrast to standard Anglo-Saxon dictionaries and encyclopaedias, this encyclopaedia broadens the thematic horizon to encompass belles-lettres and the fine arts. It includes a comprehensive list of entries devoted to the area of art culture which has largely been neglected by traditional anthropology. This encyclopaedia could thus be considered

a contribution to the development of the anthropology of art that has so far been insufficiently processed on a world-wide basis as well as an enrichment of the epistemological foundations of general anthropology. Some other original aspects of *The Encyclopaedia of Anthropology* are its interactivity and range of international backgrounds of the authors: the work will be continuously updated with the latest scientific knowledge (the authors of the entries are often discoverers of new findings) and it will be possible to respond to critical remarks as well as user feedback and suggestions.

Another original feature of *The Encyclopaedia of Anthropology* is its web platform "New Discoveries and Findings" (commensurate to scientific journals of international calibre) delivering reviewed studies and reports on the latest research and discoveries in anthropology and related disciplines.

The encyclopaedia is meant for students and researchers in the area of anthropology and related disciplines (area studies, archaeology, astronomy, bioculturology, biology, computer science, economics, ethnology, philosophy, folklore studies, genetics, geology, history, cultural studies, linguistics, mathematics, media studies, medicine, palaeontology, political science, law, psychology, religious studies, sexology, sociology and theology) as well as for teachers and students of secondary schools and universities and for the general public.

The encyclopaedia will be *ab initio* free of charge and accessible to all users of the internet – this will make it possible to fulfil its purpose as an up-to-date educational and scientific research tool. As a matter of course, encyclopaedias tend to be rightfully considered as regular reference resources *par excellence*. But they can also be speculated upon in another sense. The alphabetical order of individual entries in encyclopaedias and dictionaries offer lauréatian "accidental encounters" ("Beautiful ... as the accidental encounter, on a dissecting table, of a sewing machine and an umbrella.") of unrelated or different objects and ideas. Thus we can easily find, side by side, cannibalism, capitalism, celibacy and Crow-Omaha systems in the neighbourhood of death ..., and there arise other surprising neighbourly relations stimulating fantasy, inspiration, originality and creativity. Hopefully, *The Encyclopaedia of Anthropology* will fulfil not only the role of an information handbook, but also the vision of surrealists or the French philosopher and literary theoretician Roland Barthes, who in his study devoted to Diderot's *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (1751–1772) states that "(...) there is not one plate of the Encyclopédie that does not vibrate well beyond its demonstrative intent. This singular vibration is above all an astonishment".

Editor-in-chief: Jaroslav Malina – **Co-editor:** Jan Filipický

Executive editors: Ivo Budil, Eduard Fuchs, Petr Hlaváček, Jan Jordán, Miloš Macholán, Tomáš Mořkovský, Lucie Olivová, František Ondráš, Svante Pääbo, Marie Pardyová, Janusz Piontek, Ivo Pospíšil, Anna Putnová, Jiřina Relichová, Václav Soukup, Jiří Svoboda, Erik Trinkaus, Břetislav Vachala, Daniel Vaněk, Jiří Vorlíček

Art Editor: Stáňa Bártová

Animation: Vít Všianský

Editorial council, consultants, reviewers: Martin Čuta, Andrea Grigelová, Jan Jordán, Josef Kolmaš, Miroslav Králík, Václav Páral, Barbora Půtová, Alena Řiháková, Martin Soukup, Josef Unger, Petra Urbanová et alii.

Akademické nakladatelství CERM, Brno – ISBN 978-80-7204-694-2

The following institutions have provided generous spiritual and material support in the making of The Encyclopaedia of Anthropology:

General partners

Nadace Universitas, Brno

Akademické nakladatelství CERM, Brno

Import Volkswagen Group s.r.o., Divize Volkswagen osobní vozy, Praha

Main partners

Dopravní stavby, s.r.o., Brno-Líšeň

Fakulta technologická Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, Brno

Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého, Olomouc

Contact: PhDr. Jan Filipický, CSc., Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., oddělení Jižní Asie, Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8, e-mail: filipsky@orient.cas.cz

Contact: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Vinařská 5, 603 00 Brno, e-mail: jmalina@sci.muni.cz.

Nové muzeum a antropologicko-archeologická expozice ve Vedrovicích

New Museum and Anthropological /Archaeological Exhibition in Vedrovice

TOMÁŠ MOŘKOVSKÝ

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Vinařská 5, 603 00 Brno

Obec Vedrovice, nacházející se v jihomoravském kraji asi 40 km jihozápadně od Brna, je mezi odbornou veřejností známá bohatými archeologickými nálezy. Významné nálezové lokality se nacházejí v katastru obce a přilehlém okolí, zejména na úpatí komplexu Krumlovského lesa. První amatérské výzkumy zde začaly již koncem 19. století a od 60. let 20. století je oblast systematicky zkoumána pracovníky archeologického oddělení Moravského zemského muzea. Nejvýznamnější objevy pocházejí z období neolitu. Bylo zde odkryto pohřebiště a ohrazené sídliště lidu s lineární keramikou a sídliště a dva